

info

Št. 61 · Avgust 2001 · Slovenska izdaja

Commission
Internationale
pour la
Protection
des Alpes

Internationale
Alpenschutz-
kommission

Commissione
Internazionale
per la Protezione
delle Alpi

Mednarodna
komisija za
varstvo Alp

Avstrija
Francija
Italija
Liechtenstein
Nemčija
Slovenija
Švica

Podnebje spreminja Alpe

...in kar naenkrat se pojavi gora!

Draga bralka, dragi bralec!

V alpskem prostoru znamenj, ki kažejo na segrevanje ozračja, ne moremo spregledati: večina ledenikov se krči, trajno zamrznjena tla se talijo, rastline se pomikajo v vedno višje predele.

Nihanja podnebnih sprememb sama po sebi že od nekdaj niso nič posebnega, vendar pa je strah vznjuja-

Z vedno višjimi temperaturami se v alpskem prostoru povečujejo tudi možnosti za nevarnost. Zaskrbljene oblasti sicer izboljšujejo analize tveganj, ustanavljajo stalne nadzorne službe, gradijo zaščitne jezove in bazene za zadrževanje gruščnatega in prodnatega nanosa, a se ukrepov s področja prostorskega planiranja, npr. ponovnega coniranja gradbenih zemljišč ali pa razširitve tekočih voda zaradi zaščite pred vodnimi ujmani, največkrat ustrašijo.

Vsaj tako pomembni, kot so ukrepi za zajezitev morebitnih nevarnosti, so ukrepi za preprečevanje vzrokov. Če hočemo ustaviti segrevanje ozračja, ki je posledica človekove dejavnosti, potem moramo drastično zmanjšati izpust CO₂. Poleg tega potrebujemo novo prometno in energetska politiko – načela za to vsebujejo ustrezni protokoli Alpske konvencije. Vsi pa smo pozvani, da jih uresničujemo v našem vsakdanu.

*Andreas Weissen
Predsednik CIPRE-International*

Uvodnik

joča prav hitrost, s katero napreduje globalno segrevanje. Številne rastline hitrosti tega procesa ne morejo zdržati, zato začnejo izgubljati svoj življenjski prostor. Bliskovitost podnebnih sprememb se spreobrača v počasno ogrožanje raznolikosti rastlinskih in živalskih vrst.

Najvidnejše znamenje segrevanja je taljenje ledenikov. Tako so v zadnjih 150 letih ledeniki v Alpah izgubili polovico svoje prostornine in do 40 % površine. Umikanje ledenikov je okrnilo lepoto gorske krajine ter negativno vplivalo na vodno ravnovesje najpomembnejših evropskih rek.

Na nadmorski višini 2500 in več metrov so tla zamrznjena celo leto – permafrost nudi tlom oporo, vendar pa so se zaradi globalnega segrevanja začela taliti tudi območja trajnega ledu in snega, grušč in prod pa grmita v doline in se pri obilnih padavinah spreminjata v nevarne hudourniške nanose.

Naslovna stran: Veliki Klek / Großglockner, Pasterca, pred 1900 in 2000
© Gesellschaft für ökologische Forschung/
Greenpeace/ Wolfgang Zängl

VSEBINA

● SPREMEMBE PODNEBJA IN ALPE

4 Spremembe podnebja in Alpe

6 Ledenik – ogrožena vrsta

7 Zbogom, zimski turizem?

Rešitev na vidiku?

Podnebne sledi

8 GLORIA: biološka raznovrstnost
in spremembe podnebja

ALPSKA KONVENCIJA

9 "Izvedbeni mehanizmi" za Alpsko konvencijo

In vendarle se premika?

● BELA KNJIGA/ ČRNA LISTA

10 Odstranitev zastarelih naprav in objektov

Igrišče za golf na območju Prader Sand

OMREŽJA V ALPAH

11 Mreža zavarovanih območij v Alpah:
ohraniti doseženo in začeti z novim

● VIA ALPINA

12 Via Alpina – mednarodna planinska pot

NMGA

13 Alpski bonton za Nizozemce

Okoljska skupina, ki skrbi za večjo ozaveščenost
Nizozemcev o Alpah

● POROČILA IZ DEŽEL

14 Kdo se boji zavarovanih območij?

Čezmejna srečanja: okoljsko izobraževanje
in ekološki turizem

Voda v Alpah – kako rešiti konflikte pri njeni rabi?

15 Planinske postojanke, povezane z avtobusnimi
in železniškimi progami

Karpatska konvencija

16 Prireditve

Hvala, Sigrid Tschannett!

Spremembe podnebja in Alpe

Globalne temperature devetdesetih let so bile najvišje v obdobju, v katerem opravljamo zanesljive instrumentalne meteorološke meritve (torej od leta 1860 naprej), najverjetneje pa tudi najvišje v zadnjem tisočletju. Nadaljnji porast povprečnih temperatur bo imel za območje Alp hude posledice.

Letna emisija CO₂ v tonah/prebivalca

Svetovno povprečje	3,8	1994
Švica	6	1996
Avstrija	7,8	1996
Francija	6,6	1996
Nemčija	11,1	1996
Italija	7,3	1996
Slovenija	6,5	1990
Združene države		
Amerike	20,1	1996
Države v razvoju	0,9	1990

Ur. – S pomočjo klimatskih modelov poskušajo strokovnjaki oceniti, kolikšna je odgovornost človeka pri opazovanem segrevanju ozračja in kakšen bo nadaljnji razvoj. V več neodvisnih raziskavah je bila rekonstruirana srednja temperatura severne hemisfere v zadnjem tisočletju. Vir podatkov za tovrstne rekonstrukcije so naravni arhivi podnebnih razmer, kot so izvrtana ledena jedra, sedimenti in letnice drevov, pa tudi zgodovinski zapisi in zgodnje instrumentalne meritve. Rezultati so jasno pokazali, da je segrevanje ozračja v 20. stoletju edinstven pojav od začetka zadnjega tisočletja.

V Alpah manj snega in več dežja

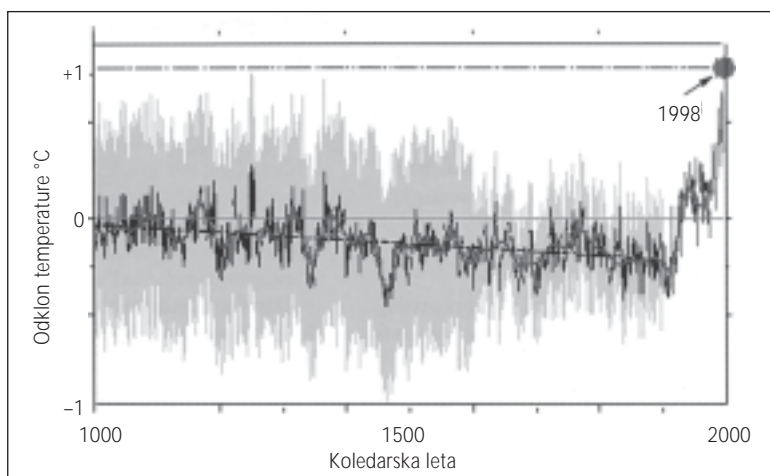
Začetek industrializacije sovpada s koncem naravne hladne faze. Naravni in antropogeni procesi segrevanja se prekrivajo. V zadnjem stoletju je prišlo do velikega kopičenja toplogrednih plinov, istočasno je temperatura povsod po svetu porasla povprečno za približno 0,3 °C do 0,6 °C, v Švici celo za nekaj več kot 1 °C. Na podlagi scenarijev iz klimatskih modelov lahko pričakujemo, da se bodo do leta 2100 še naprej stopnjevale spremembe podnebja, da se bo povprečna globalna temperatura zvišala za nadaljnjih

1,5 °C do 5 °C in da se bo morska gladina dvignila za 50 cm.

Čeprav je količina vode v atmosferi v primerjavi z oceani po količini zanemarljiva, pa ima voda v atmosferi nedvomno osrednjo vlogo: vodna para je zaradi tako imenovanega povratnega delovanja med vodno paro in rastlinjakom najpomembnejši toplogredni plin v atmosferi. Za alpske države so najnovejši rezultati o hidrosferi, tj. kroženju vode, in kriosferi, tj. snegu in ledu, še posebej pomembni. Za prihodnje zime bo značilno, da bodo količine snega manjše, količine dežja pa večje. Že zaradi porasta temperature za 1 °C se bo povprečna doba snežne odeje v marsikateri regiji skrajšala za 4 do 6 tednov¹.

Gibljava tla

Trajno zamrznjena tla, imenovana tudi permafrost, pomenijo zamrznjeno zemljišče, ki se prek leta nikoli povsem ne odtali in na katerem led povezuje zdrobljene drobce kamnin. V visokogorju naletimo na permafrost, ki je v obliki sprijetih kamnin ali pa v obliki rahlega gradiva, kot so npr. melišča, morene in tla. Višinski pas, ki je značilen za permafrost, leži pod območjem ledenika na nadmorski višini več kot 2600 metrov. Posledica nadaljnega porasta temperature bo kratkoročno gledano vedno debelejša zgornja plast tal, ki se odtaja poleti, srednje- in dolgoročno pa proces taljenja v dnu zamrznjene plasti in umik pasu permafrosta v višje ležeče predele.

Povprečna letna temperatura severne hemisfere (IPCC 2001), prikazana kot odklon srednje vrednosti (1902–1980). Sivo obarvana so območja različnih meritev oz. rekonstrukcij.

S krepko krivuljo je označena drseča srednja vrednost za obdobje 40 let. Izmerjene vrednosti so vpisane za obdobje 1902–1998, za obdobje 1000–1980 pa so navedene rekonstruirane vrednosti (Die Alpen 5/2001)

V osemdesetih letih so se trajno zamrznjena tla segrela za 0,5 °C do 1 °C. Meja permafrosta se je tako v zadnjih sto letih pomaknila za 150 do 200 višinskih metrov navzgor. Rezultati iz nacionalnega raziskovalnega programa NFP 31² napovedujejo, da se bo v naslednjih petdesetih letih pri segrevanju ozračja od 1 °C do 2 °C ta meja pomaknila za nadaljnjih 200 do 750 m.

Reakcijskega časa temperature trajno zamrznjenih tal na porast povprečne letne temperature v tem trenutku skorajda ni mogoče oceniti, vendar bi lahko nadaljnja rast temperature povzročila tako silovito plazenje mas, kot ga doslej v zgodovini skorajda nismo poznali. To lahko neposredno prizadene temelje objektov in inštalacije žičniških naprav oziroma vlečnic, na katerih lahko nastane škoda zaradi usedanja v podtalju kot posledice taljenja ledu. Kot primer za to navedimo kočjo Nadvojvode Janeza na Velikem Kleku (Grossglocknerju).

Večje število zemeljskih plazov

Zaradi tajanja ledu se lahko spremenijo hidrološke razmere v sistemu ledeniških razpok, to pa lahko povzroči celo destabilizacijo skalnih sten. Tudi melišča, morene itd., v katerih leži led, zaradi taljenja izgubljajo led kot svoje vezivo. Zaradi umika stalno zamrznjenih tal v vrhnje dele lahko pričakujemo večje nestabilnosti pobočij. Dokler temperatura podtalja ni ponovno uravnotežena s temperaturo ozračja, se lahko v večjem obsegu pojavljajo podori, zemeljski plazovi ali murasti tokovi, ki pogosto dosežejo dolinsko dno in tako ogrozijo naseljena območja ter prometne poti. Primer za to je lahko katastrofalni zemeljski plaz v Val Poli v dolini Valtellini 28. julija 1987, pri katerem je na njegovo sprožitve verjetno vplivalo taljenje permafrosta.

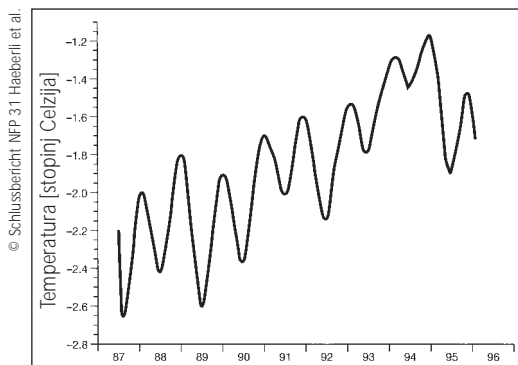
Posledice podnebnih sprememb na lokalni in regionalni ravni se dramatično odražajo zlasti na ekološko občutljivih območjih, kot so na primer Alpe, kar večkrat dokazujejo zemeljski plazovi in poplave. Naravoslovna znanost lahko dokaže prve soodvisnosti med podnebnimi spremembami in spremembami v gorskih ekosistemih.

Skupaj z umikanjem ledenikov pripisujejo krivdo za vedno večje število naravnih nesreč prav zviševanju meje trajno zamrznjenih tal. Toplejše podnebne razmere v Alpah močno pospešujejo pojav hudourniških nanosov, padajočega kamenja, zemeljskih plazov in poplav, ki v vedno večji meri ogrožajo tudi tiste alpske regije, ki jim je bilo doslej prizaneseno.

Padavine so pogostejše in obilnejše

Od druge polovice osemdesetih let je vse pogostejše opaziti izjemne vremenske dogodke, kar je zbudilo pozornost klimatologov. V alpskem prostoru je mogoče ekstremne padavine in njihove posledice uvrstiti k naravnim nesrečam, katerih daljnosežnost je glede na povzročeno škodo največja. Iz švicarske analize serije meritev je razvidno, da so obilne padavine, ki se pojavljajo v povprečju enkrat na mesec, v zadnjih sto letih narasle. Skupaj s podobnim spremljanjem padavinskih razmer na drugih območjih srednjih in visokih zemljepisnih širin potrjuje te rezultate teza, po kateri bi lahko na proces kroženja vode v podnebnem sistemu vplivalo opazovano globalno segrevanje in pričakovana okrepitev globalnega segrevanja v naslednjih desetletjih.

Toplejše ozračje lahko sprejme in prenaša bistveno večje količine vode. Globalni klimatski modeli, s

Spremembe temperature permafrosta v 11,5 m globoki vrtini Murtèl/Corvatsch. Iz krivulje je razvidno, da se je permafrost v prvih sedmih letih segrel za 1°C.

Od leta 1994 se je temperatura zaradi zim z malo snega znižala na vrednosti, ki so analogne vrednostim iz leta 1987 (Zaključno poročilo NFP 31, Haeberli et al.)

pomočjo katerih se opravljajo simulacije procesov podnebnega sistema in njegovih sprememb, opozarjajo ne samo na že poznano globalno segrevanje v povprečju za 1 °C do 3,5 °C do konca 21. stoletja, temveč tudi splošno intenziviranje procesa kroženja vode. Medtem ko je subtropsko, sušno kopno prizadelo večje izhlapevanje, kar je posledica vse večje suše, pa modeli za srednje in visoke zemljepisne širine kažejo povečan transport vodne pare iz smeri oceanov proti kopnemu ter porast količine povprečnih padavin.

Da so intenziviranje procesa kroženja vode ter vse pogostejše obilnejše padavine rezultat večjih koncentracij toplogrednih plinov v ozračju, je bilo ugotovljeno v številnih simulacijah podnebnih razmer na globalni in regionalni ravni.³ Vendar pa učinek omenjenega intenziviranja v vseh letnih časih ni enak: v zimski polovici leta je odtekanje vode večje zaradi manjšega deleža padavin v obliki snega, spomladi so količine odtekle vode manjše zaradi pomanjkanja snega. Poletje in jesen pa sta zaradi pojava neviht in močno koncentriranih padavin še posebej občutljiva letna časa.

© Renato Jordan

24.9.1993 je Brig prizadel plaz: zgodovinsko središče je bilo zasuto z gruščem in blatom

¹ «Die Alpen im Treibhaus» – Eine Studie der Greenpeace-Büros Deutschland, Österreich und Schweiz

² Nationales Forschungsprogramm 31 «Klimaänderungen und Naturkatastrophen», Schweiz

³ Christoph Frei: Extremniederschläge im Wandel?, Bulletin (Magazin der ETH Zürich), št. 280, januar 2001, str. 30

Ledenik – ogrožena vrsta

Časovno zapoznala reakcija Alp na višje temperature je povzročila, da lahko danes opazujemo taljenje alpskih ledenikov, ki se je začelo že pred nekaj desetletji.

Ur. – Krčenje ledenikov traja od srede 19. stoletja. Zaradi rekordnih temperatur v devetdesetih letih lahko tudi v alpskih državah v naslednjih letih pričaku-

1900

2000

Ledenik La Flégère et la Mer de Glace pri Chamonixu se je v obdobju od leta 1900 do 2000 močno skrčil (glej tudi naslovnico).

Družba za ekološko raziskovanje (*Gesellschaft für ökologische Forschung*) pripravlja fotografsko dokumentacijo, ki bo zajela ves alpski prostor in predstavila zgodovinsko primerjavo fotografij o taljenju ledenikov. Del te dokumentacije si bo mogoče ogledati od leta 2002 naprej v aktualizirani in na novo postavljeni razstavi Krasne nove Alpe. Dokumentacijo podpira organizacija Greenpeace Nemčije.

Razstavo Krasne nove Alpe si je mogoče ogledati od 1.10. do 31.10.2001 v Ingolstadt (Nemčija): Termin od 8.8. do 30.9.2001 je še prost.

E-naslov: info@oekologische-forschung.de

Dejstva o krčenju ledenikov:

- Od leta 1850 naprej, ko je bilo število ledenikov še veliko, je v švicarskih Alpah izginilo okrog sto ledenikov.
- V letih od 1850 do 1973 se je debelina ledu na ledenikih v Švici zmanjšala za povprečno 19 metrov. Prostornina ledu se je zmanjšala s 107 km³ na 74 km³ (za 33 %).
- Vsepovsod po Evropi so alpski ledeniki izgubili približno polovico svoje prostornine ter 30–40 % prvotne površine.

© Gesellschaft für ökologische Forschung/Greenpeace/Wolfgang Zangl

jemo nadaljnje dramatično krčenje območij trajnega ledu in snega.

Alpske regije so se na segrevanje podnebja odzvale različno, pri tem pa ima odločilno vlogo seveda delež območja, ki ga pokrivajo ledeniki. Če je delež ledenih površin manjši, je proporcionalno s segrevanjem podnebja manjša tudi količina vode, ki odteka. Nasprotno pa ledeniki nekaj časa tvorijo nekakšno tamponsko cono za manjši odtok vode. Ker se pri naraščajočih temperaturah topi vedno več ledene površine, količine odtekajoče vode celo narastejo, dokler je še dovolj ledu. Poleg tega se je zmanjšala količina padavin v obliki novozapadlega snega, ki bi ledenik v poletnem času in na začetku jeseni, ko se začne ledenik topiti, lahko zaščitila pred taljenjem¹.

Povišane temperature ne spremenijo samo količine odtekle vode, temveč tudi režim odtekanja. Doslej so bile količine odtekle vode največje v poletnem času, vendar pa zaradi višjih temperatur zapade pozimi več dežnih kot snežnih padavin. Dež odteče takoj in tako je vodna gladina pozimi še nižja kot običajno. Poleti se topi manj snega, kajti snežna odeja ni tako debela. Poleg tega izhlapi v poletni polovici leta pri višjih temperaturah več vode, kar povzroča bolj uravnotežen režim odtekanja vode.

Krčenje ledenikov ustvarja v alpskem prostoru nove ekološke in tudi gospodarske probleme. Poleg življenjsko pomembnega zbiralnika vode se bo s krčenjem ledenikov izgubil tudi pomemben element krajinske estetike, od katerega je imel turizem v Alpah dolgi dve stoletji dobiček.

¹ Raziskava Jeska Schaperja, NFP, ETH Zürich.

Zbogom, zimski turizem?

Ur. – Zimski turizem v Alpah je po eni strani usmerjen v smučanje in zato izredno odvisen od količine zapadlega snega. V alpskih državah smučarskega turizma v srednjegorskih regijah čez približno dvajset let skorajda ne bo več, če se količine toplogrednih emisij ne bodo zaustavile. Ogrožena so pomembna središča, kot so npr. "Les Portes du Soleil" v Valaisu/Haute Savoie, Kitzbühel na Tirolskem ali pa Kranjska Gora v Sloveniji. Čez približno trideset let bo zimski turizem izginil tudi na območjih z več kot 1500 metri nadmorske višine ter na ledeniških predelih. Pogostokrat se srečujemo s poskusi, da bi proces taljenja zaustavili s pomočjo umetnega zasneževanja.

Meja za območja, na katerih vedno zapade dovolj snega, leži danes v Švici na 1200 metrih, do leta 2050 pa se bo dvignila na 1500 metrov. Danes velja 85 %

smučišč za območja, na katerih vedno zapade dovolj snega, v prihodnosti pa se bo ta odstotek zmanjšal na samo še 63 %. Število dni, ki bodo primerni za smučanje in ob katerih bo snežna odeja višja od 30 cm, se bo zmanjšalo: npr. v regiji Einsiedeln, ki leži na 910 m nadmorske višine, se bo z današnjih 51 število zmanjšalo na 24 snežnih dni.

Neposredna narodnogospodarska škoda, ki je posledica sprememb podnebja, se samo za Švico ocenjuje na 1,5 milijarde evrov letno. Pomanjkanje snega v nižinskih predelih pa ima še eno usodno posledico: velika in kapitalsko močna podjetja, kot so gorske železnice oziroma žičnice, že danes poskušajo razširiti smučišča v višje predele: v visokogorski zaledeneli prostor ter v nekatera od zadnjih nedotaknjenih naravnih območij v Alpah.

© Keystone/Schrotter-Stefano

Zaradi sprememb podnebja smučarski turizem vedno bolj izgublja svojo podlago

Rešitev na vidiku ?

Ur. – V dilemi okrog podnebja dajejo upanje energetska politika na občinski ravni, večja uporaba obnovljivih virov energije in spodbujanje trajnostnega načina življenja in gospodarjenja. V doslej edinstvenem projektu nemške zvezne dežele Severno Porenje-Vestfalija je postavitve 40-kilovatnega fotovoltaičnega solarnege sistema na neki šoli za pilote povezana z investicijami za varčevanje z električno energijo. Pri izvajanju ukrepov lahko sodelujejo zasebni investitorji in imajo tako dobiček od donosa, varstvo podnebja pa s tem lahko postane tudi gospodarsko privlačna naložba kapitala.

V projektu CLEAR, ki je potekal pod vodstvom Švicarskega nacionalnega sklada, so bile predmet raziskave

podnebne spremembe v alpski regiji. Znanstvene rezultate so izvajalci ponazorili v lahko doumljivih modelih (clear.eawag.ch/clear/index.html), s čimer so izoblikovali razumljive osnove odločanja za področje podnebne politike. Rezultati so bili predstavljeni tudi širši javnosti, da bi tako preverili, kako pri teh vprašanih poteka komuniciranje s prebivalci in kako prebivalci sprejemajo predlagane opcije. Na koncu pa bomo vendarle morali spremeniti način življenja in postati skromnejši, čemur se ne bomo mogli izogniti, če želimo na našem planetu imeti prihodnost. Politika je svoj del prispevala z instrumenti, kot so realni stroški in ekološka davčna reforma.

Podnebne sledi

Ur. – Če pogledamo nekoliko natančneje, lahko jasno zaznamo posledice podnebnih sprememb v Alpah. Knjiga »Sledi podnebja« predstavlja nekaj tovrstnih primerov v Švici.

Surselva: Poplave in viharji so na podobi Surselvske krajine pustili svoje sledi zlasti pred nekaj leti, natančneje: od osemdesetih let naprej. Leta 1984 se je utrgal plaz S. Placina nad krajem Disentis, leta 1987 so poplavlili potoki in reke v celotni dolini Prednjega Rena, zaradi česar je nastala velika škoda, leta 1990 je orkan Vivian uničil velike dele gorskega gozda. Obstajajo tudi vidne »posledice« večjega

ogrožanja, do katerih pride zaradi naravnih nesreč. Prestrezni nasip pri Bardigliunu ščiti kraj Rabus že nekaj let pred plazovi.

Ascona: Vegetacija v gozdovih na območju Laga Maggiore se je spremenila. V okolici naselij se pojavlja vedno več eksotičnega grmičevja ter dreves, kot so lorov, lorovikovec, palma in japonski kovačnik.

Peter Krebs, Dominik Siegrist: »Klimaspuren – 20 Wanderungen zum Treibhaus Schweiz« («Sledi podnebja – 20 potovanj v rastlinjak Švice»), izd. WWF Švice, 1. izdaja, Zürich: založba Rotpunkt, 1997

GLORIA: biološka raznovrstnost in spremembe podnebja

Zaradi sprememb podnebja, zlasti segrevanja zemeljskega površja, so prizadeti vsi ekosistemi, vendar pa se ekosistemi v visokogorju s svojim natančnim ekološkim ravnotežjem še posebej občutljivo odzivajo na podnebne spremembe. Projekt GLORIA, pri katerem CIPRA sodeluje kot partnerska organizacija in ki ga finančno podpira Evropska unija, raziskuje, kakšni so učinki podnebnih sprememb v visokogorskem svetu.

Ur. – Eden od možnih vplivov podnebnih sprememb v visokogorju je osiromašena biološka raznovrstnost: število rastlinskih vrst se bo zmanjšalo, če bo segreto ozračje določene vrste prisililo, da se začnejo seliti v višje predele, dokler ne bodo dosegle gorskih vrhov, kjer pa ne bodo več imele možnosti za umik. Po drugi strani lahko spremembe podnebja na habitate vplivajo seveda tudi posredno (npr. večja nestabilnost pobočij).

Vsi ti vplivi naj bi bili sedaj predmet raziskav v okviru projekta GLORIA (Global Observation Research Initiative in Alpine Environments), ki ga finančno podpira Evropska unija. CIPRA se v tem projektu udeležuje kot ena od dvajsetih partnerskih organizacij in inštitutov iz vse Evrope. Projekt, ki ga vodi profesor Grabherr z Inštituta za ekologijo in varstvo narave na dunajski univerzi, bo trajal tri leta.

Raziskovanje biološke raznovrstnosti in temperature tal v različnih višinskih pasovih

Spremembe v sestavi rastlinskih in živalskih vrst ter v strukturi rastlinskih sestojev so zanesljivi indikatorji za to, kakšen pomen imajo podnebne spremembe za okolje. Vzdolž višinskih gradientov je treba popisati tako spremembe v vzorcih biološke raznovrstnosti žilnatih rastlin kot tudi spremembe temperature tal in na tej podlagi ugotoviti povezave med enimi in drugimi. Raziskave zajemajo posnetke vegetacije (sestava vrst, stopnja pokrovnosti itd.) ter stalne meritve temperature tal. Poleg tega bo izdelana tudi fotodokumentacija.

Poskusna območja povsod po Evropi

Opazovanja se izvajajo na 18 poskusnih območjih, tako imenovanih «target regions», na štirih različno visokih gorskih vrhovih (od subalpinskega do nivalnega pasu) z namenom pokritja gradienta višine. Posnetki vegetacije in meritve temperature tal se tako opravljajo v gorskih območjih, kjer antropogeni vplivi v glavnem še niso tako izraziti.

18 poskusnih območij je bilo izbranih iz različnih podnebnih pasov v Evropi, segajo pa od Škotske do Urala, od Sierra Nevade do severne Švedske. Raziskave izvajajo skupine raziskovalcev, ki prihajajo z univerz in drugih raziskovalnih inštitucij v teh državah.

Usmerjenost v prihodnost

Projekt bo trajal tri leta, torej do poletja 2003, vendar pa bo tudi kasneje še naprej obstajal kot dolgoročni projektni cilj v okviru mreže za spremljanje stanja na tem področju in se prek Evrope uveljavil po vsem svetu.

S projektom GLORIA bo ustvarjena obsežna podatkovna baza, ki se bo uporabljala pri izdelavi primerjalnih študij, na podlagi teh podatkov pa bo mogoče razviti scenarije o možnostih vplivanja podnebnih sprememb na gorska območja v Evropi.

Začetni sestanek konec aprila 2001 na Dunaju, s katerim se je projekt pravzaprav začel, je bil vrhunsko srečanje v pravem pomenu besede. Skupine raziskovalcev iz vse Evrope so predstavile vrhove gora s svojih poskusnih območij ter razpravljale o načinu delovanja na terenu in pri upravljanju s podatki. Tako imenovane uporabniške skupine («user groups»), kot je CIPRA, so pojasnile, kako bi želele uporabiti rezultate projekta GLORIA:

Sodelovanje med znanostjo in nevladnimi organizacijami

Projekt GLORIA je enkratna priložnost za učinkovito sodelovanje med znanostjo in nevladnimi organizacijami. In ker imajo nevladne organizacije možnost za širjenje informacij, ki se nanašajo na projekt, rezultati ne bodo ostali v akademskih predalih in ne bodo odrezani od sveta, temveč bodo našli pot do tistih, ki sprejemajo pomembne odločitve. Po drugi strani pa lahko rezultati znanstvenih raziskav postanejo za akterje, kot so CIPRA in njene članske organizacije, dragocen prispevek pri utemeljevanju njihove odločitve za trajnostni razvoj in premišljeno in zmereno rabo naravnih virov.

„Izvedbeni mehanizmi“ za Alpsko konvencijo

Alpska konvencija določa, da morajo pogodbenice redno poročati o stanju pri izvajanju okvirne konvencije ter izvedbenih protokolov. Doslej so bila ta poročila, kolikor so jih pogodbenice sploh oddale, neneotna, pomanjkljiva in zato ne preveč uporabna.

Ur. – 6. alpska konferenca (Luzern, 31. oktober 2000) je sklenila, da bi bilo potrebno izdelati ustrezne smernice za enotno poročanje. Maja je bilo pod švicarskim predsedstvom organizirano prvo zasedanje delovne skupine.

Pokazati, kje so pomanjkljivosti pri izvajanju konvencije

Predvideno je, da bi morale pogodbenice, torej alpske države in Evropska unija, vsako četrto leto pripraviti izčrpna poročila o stanju pri uresničevanju obveznosti iz Alpske konvencije ter izvedbenih protokolov, le-te pa naj bi preverila delovna skupina Stalnega odbora Alpske konference. Če Stalni odbor ugotovi, da obstajajo pri uresničevanju obveznosti določene pomanjkljivosti, predlaga prizadeti pogodbenici izboljšave.

Če se pogodbenica s tem ne strinja in pomanjkljivosti ne odpravi, ji lahko Alpska konferenca zaradi tega javno izreče grajo. Pogodbenico lahko npr. pozove, da predloži načrt, kdaj namerava odpraviti pomanjkljivosti. Organizacije, ki imajo status opazovalke, npr. CIPRA, lahko v primerih domnevnih pomanjkljivosti pri izvajanju enako kot pogodbenice sprožijo

postopek in dajo pobudo Stalnemu odboru za izoblikovanje stališč.

Večja transparentnost zaradi enotnega poročanja

Zaradi enotnih smernic lahko stanje pri uresničevanju konvencije v posameznih državah postane bolj transparentno. Ustanovljena delovna skupina bo poseben organ, ki bo pristojen za obravnavanje „reklamacij“. Potem ko je bilo lani na 6. alpski konferenci v posebnem izvedbenem protokolu urejeno vprašanje postopka za reševanje sporov, naj bi ta soglasno sprejeti postopek sedaj ponudil novo možnost, s katero bi bilo mogoče na mednarodni ravni izreči kritiko zaradi kršitev Alpske konvencije s strani posamezne pogodbenice partnerice. Možnosti sankcioniranja pa Alpska konvencija ne predvideva.

Ali bo sistematično nadzorovanje poročanja tudi dejansko postalo primerno sredstvo za razkrivanje pomanjkljivosti pri izvajanju konvencije, je odvisno zlasti od dveh stvari: prvič, ustrezni vprašalniki morajo biti konkretni in obsežni, tako da je mogoče stanje delovanja v posameznih državah tudi v resnici preveriti in medsebojno primerjati. In drugič: nujno je potrebno ustanoviti Stalni sekretariat, ki mora biti tako organiziran, da je po tehničnih (datoteke itd.) in kadrovskih možnostih sposoben analizirati poročila tako, da bosta Stalni odbor in delovna skupina, ki jo je treba še ustanoviti, prejela potrebno dokumentacijo.

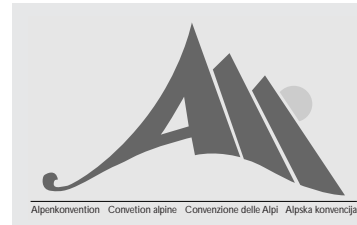
Naslednje zasedanje bo 12. in 13. novembra 2001 v Bernu.

In vendarle se premika?

Ur. – V času predsedovanja Italije je pri Alpski konvenciji nastopilo obdobje globokega spanca in tako celih devet mesecev ni bila sklicana niti ena seja Stalnega odbora Alpske konvencije. Dve delovni skupini – delovna skupina za nadzorovanje in oceno izvajanja prometnega protokola ter delovna skupina, ki bi se morala ukvarjati s področjem prebivalstva in kulture – ne moreta začeti z delom, saj ju mora najprej ustanoviti Stalni odbor. Predvideni program ukrepov za mednarodno leto gora, ki ga je za leto 2002 razglasila OZN, ter izmenjava informacij med pobudo skupno-

sti INTERREG III B in Alpsko konvencijo ne moreta zaživeti v praksi, če ne bo prišlo do seje Stalnega odbora.

CIPRA je pri italijanskem predsedstvu ter ministrih za okolje v posameznih pogodbenicah protestirala zaradi nedejavnosti italijanske strani, kot pa je videti, je bil medtem končno določen datum za obe naslednji seji: 6. in 7. september 2001 ter 29. in 30. november 2001.

Primer za belo knjigo

Odstranitev zastarelih naprav in objektov

© Mountain Wilderness

Opuščeni objekti že leta kazijo podobo gorske krajine

Ur. – Organizacija Mountain Wilderness Francije je dala pobudo za kampanjo, katere cilj je odstranitev zastarelih in opuščeni objektov, ki so jih nekdaj uporabljali v turistične, industrijske ali vojaške namene in že kar nekaj let kazijo podobo gorske krajine (kabli, stebri smučarskih žičnic, podrtije nekdanjih hotelskih objektov ipd.).

V sodelovanju z drugimi organizacijami, zlasti organizacijo «Paysages de France» in Mednarodnim odborom za zavarovanje Mont Blanca (Comité international pour la protection du Mont-Blanc – CIAPM), kot tudi s posameznimi zavarovanimi območji v gorskih predelih želijo pobudniki akcije doseči naslednje tri cilje:

1. na zavarovanih območjih v francoskih gorah oziroma na območju gorskega masiva Mont Blanc je treba popisati vse opuščene naprave, ki kvarijo okolico (če so recimo iz umetnih materialov ali pa materialov, ki ne izvirajo iz domačega okolja);

2. z odstranitvijo dveh objektov je treba dokazati, da je načrt izvedljiv;

3. srednjeročni cilj je odstranitev objektov na podlagi obstoječe dokumentacije, dolgoročni cilj pa preprečevanje nastajanje novih „razvalin“.

Na spodnjem spletnem naslovu je objavljen online vzorec, s pomočjo katerega lahko sporočimo lokacijo opuščeni naprav oziroma objektov. Tako naj bi letos poleti na območju Haute Maurienne na 3000 m nadmorske višine ob francosko-italijanski meji začeli s pomočjo prostovoljcev pripravljati odstranitev opuščene žičniške postaje in stebrov ter razvalin planskega doma: zbrani bodo vsi elementi, ki niso pritrjeni v tla, da bi tako podjetje, specializirano za izvajanje tovrstnih dejavnosti, prihodnje leto lažje v celoti odstranilo objekte.

<http://perso.wanadoo.fr/mountain.wilderness/iomb/album.htm>

Protokol o varstvu narave in urejanju krajine, 2. člen

V skladu s tem protokolom se vsaka pogodbenica zavezuje, da bo sprejela vse potrebne ukrepe za varstvo, urejanje in po potrebi tudi obnovo alpske narave in krajine...

Primer za črno listo

Igrišče za golf na območju Prader Sand

© CIPRA-Südtirol

Zaradi izgradnje igrišča za golf bi bila za vedno uničena največja sonaravna južnotirolska rečna delta v Vinschgauu

Gospodarstveniki in predstavniki turizma že nekaj časa načrtujejo izgradnjo igrišča za golf na območju Prader Sand v Vinschgauu, kar bi za vedno uničilo največjo sonaravno rečno delto na Južnem Tirolskem in njeno loko. Kot določa direktiva Evropske unije za varstvo flore, favne in habitatov, je Prader Sand tisti življenjski prostor, ki je prioritetenega pomena in ga je zato treba varovati. Ureditev igrišča za golf bi za vedno uničila posebno krajino ter redke živalske in rastlinske vrste, ki so v drugih predelih Južne Tirolske in celo Srednje Evrope že izumrle. Kot enkratno rekreacijsko območje je neprecenljive vrednosti tudi za domače prebivalstvo in turiste.

Celotno območje občine Prad leži v narodnem parku Stilfser Joch, kjer so na srečanju še pred dvema letoma pristojnim okoljskim oblastem s precejšnjim navdušenjem predstavili projekt za ustanovitev narod-

nega parka „Aquaprad“ in zanj delali veliko reklamo. Načrtovana je bila postavitev posebne parkovne hiše, cilj je bil ohranitev življenjskega območja Prader Sand. Podoba občine, katere območje leži v narodnem parku, se z igriščem za golf nikakor ne sklada – prav zaradi igrišča bi se lahko zgodilo, da bi propadel del projekta „Aquaprad“. Krovno združenje za varstvo narave in okolja (Dachverband für Natur- und Umweltschutz), Planinsko društvo Južne Tirolske (Alpenverein Südtirol), Deželno združenje za varstvo domovine (Landesverband für Heimatpflege) ter Združenje južnotirolskih biologov (Vereinigung Südtiroler Biologen) so zato odgovorne pozvali, naj se s primerom „Aquaprad“ intenzivneje zavzamejo za razvoj v narodnem parku ter odpovedo izgradnji igrišča za golf na območju Prader Sand.

Evelyn Tappeiner, CIPRA-Južna Tirolska

Protokol o urejanju prostora in trajnostnem razvoju, 3. člen:

Politika urejanja prostora in trajnostnega razvoja teži k pravočasnemu usklajevanju gospodarskih interesov z zahtevami varstva okolja, zlasti glede na:

ohranjanje in vzdrževanje raznolikosti pomembne naravne in kulturne krajine ter zunanje podobe naselij; varstvo redkih ekosistemov, vrst in krajinskih elementov.

3. mednarodna konferenca Mreže zavarovanih območij v Alpah

Ohraniti doseženo in začeti z novim

Junija letos je Mreža zavarovanih območij v Alpah organizirala tretjo mednarodno konferenco v Narodnem parku Apneniške Alpe v Avstriji, kjer so se srečali številni akterji iz alpskih zavarovanih območij, si izmenjali informacije in poročali o doslej izpeljanih dejavnostih. Namen konference pa je bil tudi razviti nekaj idej o tem, kakšni so obeti za Mrežo zavarovanih območij v Alpah v prihodnje.

Ur. – Mednarodna konferenca je potekala v najmlajšem alpskem narodnem parku: leta 1997 je bil v Gornji Avstriji namreč ustanovljen Narodni park Apneniške Alpe, v katerem je danes zaposlenih več kot trideset ljudi, razprostira pa se na več kot 18400 hektarjih površine. Prizorišče konference je bil nedavno zgrajen dom narodnega parka, udeležilo pa se jo je več kot sto ljudi.

Zavarovana območja in Alpska konvencija

Ena od letošnjih tem je bila odkritje narave v zavarovanih območjih. Ta občutljiva tema je seveda osrednja naloga 300 zavarovanih območij, ki so zastopana v Mreži. Poučevanje, izobraževanje, učne poti, svetovalci, animatorji – to so le nekatere od tem, o katerih je na konferenci tekla razprava in kritična beseda.

Poglavitna naloga Mreže zavarovanih območij v Alpah je razvijanje partnerstva med posameznimi akterji alpskih zavarovanih območij ter s tem povezanimi organizacijami, to pa naj bi vodilo h konkretnim akcijam za varstvo narave. Temeljna podlaga za akcije ostaja Alpska konvencija in Protokol o varstvu narave in urejanju krajine, poleg tega omogoča Mreža idealno izhodišče za tiste akterje, ki želijo

izvajati skupne projekte v okviru programa INTERREG III.

Mreža zavarovanih območij si je postavila štiri usmeritve svojih dejavnosti. Rezultati delovnih skupin so bili predstavljeni v prvem delu konference. Pri prvi usmeritvi gre za varstvo narave, rastlinskega in živalskega sveta ter virov kakor tudi za upravljanje z njimi (izvajanje mreže NATURA 2000). Druga usmeritev se navezuje na turizem ter kulturno in naravno dediščino, tretja na kmetijstvo in gozdarstvo ter zadnja usmeritev na ozaveščanje, izobraževanje in obveščanje širše javnosti na tem področju.

Kakšni so obeti?

Delovanje Mreže zavarovanih območij v Alpah omogočajo francoska država in regiji Provansa-Alpe-Azurna obala ter Alpe in dolina Rone, ki zagotavljajo finančna sredstva. Organizacijo prireditev in srečanj ali konferenc deloma financirajo tudi njeni člani. V trenutni fazi Mreža zavarovanih območij v Alpah zagotavlja samo svoje delovanje. Rezultati se vidijo v izdajanju in širjenju skupnih publikacij in informativnih gradiv ter v usklajevanju metod opazovanja. Obstajajo še številne dejavnosti, ki jih je treba sprožiti, vendar pa obstoječi temelji in učinkovitost dosedanjega dela že zagotavljajo nadaljnji pozitivni razvoj.

Na konferenci in v komentarjih dveh kritičnih opazovalcev, gospoda Hallerja, direktorja Švicarskega narodnega parka, in gospoda Leebe iz organizacije Pro Vita Alpina, sta bili omenjeni dve perspektivi: po eni strani mora biti znanje, ki obstaja znotraj Mreže zavarovanih območij v Alpah, na razpolago tudi akterjem izven alpskega prostora, zlasti v Vzhodni Evropi v smislu politike širitve Evropske unije na Vzhod. Po drugi strani pa naj prav to znanje v Alpah ustvari Mrežo reprezentativnih zavarovanih območij z alpskimi ekosistemi, ki so v medsebojni ekološki povezanosti. Sicer pa tudi 12. in 13. člen Protokola o varstvu narave in urejanju krajine izrecno zahtevata uvajanje obeh omenjenih dejavnosti.

© CIPRA-International

Dom v Narodnem parku Apneniške Alpe: največji objekt v Avstriji, ki je zgrajen izključno iz lesa in stekla

Via Alpina – mednarodna planinska pot

Pohodniški turizem že dlje časa velja kot eden od pomembnih instrumentov trajnostnega razvoja. Po zaslugi mednarodne vezne planinske poti Via Alpina bodo lahko različne alpske regije sodelovale pri prestižnem projektu, ki bo prispeval tudi k temu, da se bo okrepila skupna alpska identiteta.

Colletto di Valscura, Argentera, Italija

Tende, Primorske Alpe, Francija

Projekt je nastal leta 1999 na pobudo združenja La Grande Traversée des Alpes (Alpska planinska transverzala – GTA), društva, ki se ukvarja z izletniškim turizmom in že več kot 30 let združuje teritorialne skupnosti v francoskih Alpah, izletniška društva ter strokovnjake na področju turizma.

Vsaka alpska država ima dobro zgrajeno mrežo lokalnih, regionalnih, nacionalnih in celo evropskih pešpoti, vendar pa doslej še ni bilo označene pohodniške poti, ki bi med seboj povezovala osem držav podpisnic Alpske konvencije. Odzivi na to pobudo so bili zelo pozitivni in tako je bil 21. junija 2000 ustanovljen mednarodni koordinacijski odbor, ki ga sestavljajo predstavniki teritorialnih skupnosti, planinskih ali pohodniških društev ter turističnih združenj iz vseh osmih alpskih držav. Za predsednika mednarodnega koordinacijskega odbora je bil izvoljen evropski poslanec Luciano Caveri iz Doline Aoste. Skupen predlog za financiranje v okviru evropske pobude INTERREG IIIB (alpski prostor) bo kot nosilec projekta podal GTA, tako da bo mogoče prispevke posameznih držav strukturno urediti in na novo ovrednotiti.

Pet odsekov planinske poti z več kot 300 dnevnimi etapami

Da bi bilo mogoče doseči oba cilja – konkreten prispevek projekta k trajnostnemu razvoju in njegova simbolična vrednost, je bila mednarodna planinska pot vzpostavljena na podlagi že obstoječih poti, pri čemer so bili upoštevani naslednji turistični, politični in okoljski dejavniki:

- mednarodna razsežnost projekta,
- odkrivanje pomembnejših naravnih in kulturnih znamenitosti,
- zmerno tehnično težavna stopnja poti;
- razpoložljivost storitev in turistična ponudba,
- morebitni pozitivni učinki na lokalno gospodarstvo,
- sprejemljiva raba za okolje in možnost sodelovanja z zavarovanimi območji.

Da bi bilo razvidno, kolikšna je raznolikost Alp, se Via alpina ne omejuje samo na «klasično» alpsko transverzalo od Dunaja do Nice. Pot, katere trasa je bila dokončno določena na začetku leta 2001, obsega pet odsekov. Vsi ti odseki ustrezajo več kot 300 dnevnim etapam. Via Alpina naj bi tako pomenila «rdečo nit» med alpskimi regijami in ponudila številna izhodišča za odkrivanje območij, ki segajo izven petih odsekov poti.

Ogledalo Alpske konvencije

Predvideno je, da bi pot odprli leta 2002, ki je obenem tudi mednarodno leto gora. Največ dela pa ne bo predstavljala ureditev infrastrukture, temveč dvig vrednosti obstoječim planinskim potem ter prenočiščem s pomočjo takega obveščanja, ki je usmerjeno v mednarodno javnost: informacijske table na začetku in koncu posamezne etape, manjše dodatne označbe različnih odsekov poti, večjezične publikacije, objavlanje na internetu, prireditve.

Via Alpina je planinska pot, namenjena odkrivanju kulturne in naravne dediščine. Ne obrača se samo na športnega pohodnika, temveč na širšo javnost, ki bi rada teden dni ali nekaj dni odkrivala določeno alpsko regijo prek meja. To daje priložnost razvijanju izpopolnjenih ponudb, ki bodo odkrivanje kulturne in naravne dediščine združevale z okoljskim izobraževanjem.

Ena od prošenj je bila naslovljena na Stalni odbor, s čimer bi bilo mogoče Via Alpino priznati kot prispevek k izvajanju Alpske konvencije in kot konkreten instrument za njeno popularizacijo vzdolž 6000 km poti.

Pet odsekov planinske poti z več kot 300 dnevnimi etapami in številnimi možnostmi za različne ture

© N. Morelle/ CIPRA-International

Nathalie Morelle
Grande Traversée des Alpes (Francija);
tel./ faks: 0044 115 849 3129,
e-pošta: info@via-alpina.com

Alpski bonton za Nizozemce

Nizozemska okoljska skupina za Alpe (Nederlandse Milieu Groep Alpen - NMGA; glej članek spodaj) je podporna članica CIPRE. In kaj ima Nizozemska opraviti z Alpami? Vsako leto preživi počitnice v Alpah več kot dva milijona od skupno 16 milijonov prebivalcev Nizozemske, kar pomeni, da ima naša država pomembno vlogo v alpskem turizmu. Vendar pa so Nizozemci odrasli v ravnini in občutljivega visokogorskega sveta ne poznajo, zato tudi vedno ne vedo, kako je treba ravnati v gorah. Prav zaradi tega je pomembno, da se z visokogorjem seznanijo že doma, da bi se tako lahko dobro pripravljeno odpravili v Alpe.

NMGA je na to temo izdala tri nove zgibanke, in sicer "Onderweg in de Alpen" (Na poti v Alpah), "Te gast in de berghut" (Obisk planinske kočice) und «Mooi meegenomen» (Odnosimo s seboj), ki naj bi obiskovalce gora spodbudile k temu, da se v času svojega dopusta oziroma med bivanjem v planinskih kočah vedejo okolju prijazno in da sami prispevajo k čistemu

okolju. Avtorji besedil so se pri tem poskušali izogniti zapovedim in prepovedim, saj ima samo govorjenje, kaj mora in kaj sme biti storjeno, največkrat ravno obraten učinek od nameravanega. Zgibanke, ki jih je pripravila NMGA, naj bi obiskovalce gora spodbudile, da se sami odločajo za okolju prijazne in socialno sprejemljive, a še vedno prijetne dejavnosti. Spodbujajo pa jih tudi k temu, da se poglobijo v razmere na kraju samem. Obiskovalci tako pridobivajo znanje o gorskem okolju, istočasno pa lahko odkrijejo, da je mogoče počitnice preživeti tudi na trajnosten način: tako so prej pripravljeno, da se v času dopusta dejavno zavzamejo za varstvo okolja.

NMGA načrtuje tudi izdajo nove zgibanke, ki bo posvečena zimskim športom, upa pa, da je z informativnimi bilteni prispevala k turizmu, ki je za okolje prijaznejši in sprejemljivejši.

Linda ten Klooster, NMGA

Okoljska skupina, ki skrbi za večjo ozaveščenost Nizozemcev o Alpah

Leta 1981 je bila kot komisija obeh tedanjih nizozemskih planinskih društev ustanovljena Nizozemska okoljska skupina za Alpe (Nederlandse Milieu Groep Alpen - NMGA), njena naloga pa je bila razvijati oblike ozaveščanja o občutljivem visokogorskem svetu pri 35000 članih planinskih društev. Leta 1985 je postala NMGA samostojna inštitucija, na katero se danes lahko obrnejo vsi Nizozemci, ki potujejo v Alpe. Na začetku devetdesetih let se je nizozemska organizacija priključila CIPRI kot podporna članica.

NMGA izdaja lasten časopis, ureja spletno stran (<http://www.nmga.bergsport.com>), vzpostavila je tudi dokumentacijski center, pripravlja informativno gradivo ter sodeluje pri različnih prireditvah. V lanskem letu je izdala tri nove prospekte (glej članek zgoraj). Izdaja tudi vodnike za športne plezalce in izletnike. Da bi Nizozemce pritegnila k udeležbi pri pomembnih projektih, sodeluje tudi pri projektu za gorski gozd in se udeležuje ekoloških delovnih taborov, ki jih organizira avstrijsko planinsko društvo (ÖAV). Seveda pa različne dejavnosti načrtuje tudi v mednarodnem letu gora.

NMGA je vključena tudi v delo krovne organizacije «Nederlands Alpen Platform» (NAP), ki je bila ustanovljena leta 1991 s ciljem, da bo v Alpah spodbujala trajnostni turizem in tako prispevala k varstvu alpskega prostora. NAP podpira razvoj okolju prijaznega popotovanja in dviga ozaveščenost nizozemskih turistov o naravi in okolju v alpskem svetu. Sodeluje z nevladnimi organizacijami ter turističnimi in prevoznimi podjetji v Nizozemski in alpskem prostoru. Od leta 2003 bo tako najmanj šest potovalnih agencij organiziralo t.i. zelene skupinske izlete od «hišnih vrat do hotela» v Alpah. NAP išče v alpskem prostoru nove partnerje in če vas sodelovanje zanima, pokličite gospoda Marnixa Viëtorja na tel. št. 0031/ 30/ 2802444 ali pa mu pišite na e-naslov viëtor@sme.nl.

Nederlandse Milieu Groep Alpen (NMGA)
Keucheniusshof 15
5631 NG Eindhoven
NMGA@bergsport.com
www.nmga.bergsport.com

Linda ten Klooster, NMGA

CIPRA-Avstrija: letna strokovna konferenca 2001

Kdo se boji zavarovanih območij?

© CIPRA-Ostereich

Letna strokovna konferenca CIPRE-Avstrija: «Kdo se boji zavarovanih območij?»

Možnosti, da se zavarujejo določeni ekološki, kulturni ali krajinsko estetski deli krajine, ki imajo posebno vrednost, so v Avstriji velike, prav tako pa to velja tudi za proces izvajanja. Posledice občuti lokalno prebivalstvo, vendar pa tudi najboljše zasnove ne pomagajo prav nič, če le-to ni dovolj obveščeno.

Ker brez podpore prebivalstva trajnega izvajanja ukrepov za varstvo narave ni mogoče zagotoviti, imajo v evropskem načrtovanju zavarovanih območij vedno večjo prednost t.i. zasnove „od spodaj navzgor“ pred zasnovami „od zgoraj navzdol“. In kljub temu prizadeto prebivalstvo nima vedno dovolj priložnosti za sodelovanje v procesu načrtovanja zavarovanih

območij – pritekanje potrebnih informacij je pogosto krat počasno.

Strokovna konferenca z naslovom „Kdo se boji zavarovanih območij? Zavarovana območja kot priložnost za regijo“, ki jo bo organizirala CIPRA-Avstrija, želi s konkretnimi primeri ponazoriti, katere prednosti in katere pomanjkljivosti lahko pričakujejo prizadeti – in to smo ne nazadnje prav vsi.

Izhajajoč iz aktualnih in uporabnih primerov bo z našimi gosti tekla razprava o tem, kako lahko zavarovana območja, s katerimi že upravljajo, prispevajo k trajnostnemu razvoju prostora.

Bettina Scheiderbauer, CIPRA-Avstrija

„Kdo se boji zavarovanih območij? Zavarovana območja kot priložnost za regijo“

13. in 14. september 2001 v Feldkirchu in biosfernem parku Großes Walsertal/Vorarlberg.

Kotizacija: 550.- ATS • Informacije: CIPRA-Avstrija, Bettina Scheiderbauer, dipl. inž. , Alserstrasse 21/5, 1080 Wien, Tel: 0043(0)1/40113-36, E-pošta: cipra@umweltdachverband.at

Čezmejna srečanja: okoljsko izobraževanje in ekološki turizem

Srečanje, ki (se) premika

Kraji prireditve:

4.10.2001: St. Gerold

(Vorarlberg);

5.10.2001: ekskurzija čez

Bregenzer Wald

6.10. 2001: Hindelang (Bavarska)

Organizatorji:

CIPRA-Nemčija, FORUM Umwelt-

bildung Salzburg, Alpnatur

Informacije in prijave:

FORUM Umweltbildung Salzburg

E-naslov:

forum.salzburg@umweltbildung.at

www.umweltbildung.at/

projekte/oekotourismus

Čezmejna srečanja: okoljsko izobraževanje in ekološki turizem

Z geslom „Srečanje, ki (se) premika“, bo CIPRA-Nemčija v sodelovanju z drugimi organizatorji od 4. do 6. oktobra 2001 priredila srečanje o okoljskem izobraževanju in ekološkem turizmu.

Pripravljenost ljudi, da bi sprejeli in preizkusili novo, je še posebej izrazito v času dopustov. Ekološko usmerjene ponudbe za počitnikovanje lahko zato dosežejo tudi tiste, ki doma ne prisegajo ravno na trajnostni življenjski slog. Poleg tega je povpraševanje po inovativnih ponudbah za okoljsko izobraževanje v številnih turističnih regijah vedno večje, to pa pomeni, da obstajajo dobre možnosti za sodelovanje med turizmom in okoljskim izobraževanjem. Te možnosti bodo

sedaj predstavljene na strokovnem srečanju v obliki številnih delavnic, ekskurzij, predavanj, o njih pa bodo seveda razpravljali tudi udeleženci.

Težišče čezmejnega srečanja bodo predstavljala naslednja tri tematska področja:

inovativne metode za okoljsko izobraževanje kot turistično ponudbo,

ekološke ponudbe v času dopusta kot pobuda za okolju prijazno ravnanje tudi po vrnitvi domov,

nova tržišča za okoljsko izobraževanje na področju turizma kakor tudi kot prispevek k trajnostnemu regionalnemu razvoju

Andreas Güthler, CIPRA-Nemčija

6. nacionalna konferenca o raziskovanju Alp, Univerza v Luzernu, 7. september 2001

«Voda v Alpah – kako rešiti konflikte pri njeni rabi?»

Ur. – Prireditve, ki jo bo skupaj z Nacionalnim odborom «International Human Dimensions Programme on Global Environmental Change» (IHDP) organizirala Interakademska komisija za raziskovanje Alp (ICAS), bo namenjena različnim znanstvenim

vedam, obenem pa naj bi pokazala, kakšno je stanje pri raziskavah družboslovnih znanosti v Švici, spodbudila sodelovanje in usklajevanje med družboslovci in naravoslovci ter prikazala, kako družboslovne vede intenzivneje vključiti v raziskovanje voda.

Planinske postojanke, povezane z avtobusnimi in železniškimi progami

V več alpskih državah so organizirali akcije javnega prometa, ki so namenjene prav obiskovalcem gora, pri čemer pogostokrat sodelujejo tudi planinska društva. Predstavili bomo nekaj primerov.

„Alpen retour“ je akcija Švicarskega planinskega kluba (SAC), ki je skupaj s Švicarskimi zveznimi železnicami (SBB) pripravil posebno vozovnico „Rail&Sleep“ samo za člane SAC, ki lahko pripotujejo iz kateregakoli kraja v Švici. Ponudba obsega povratno vozovnico in tudi kupon za enkratno prenočitev v eni od planinskih postojank, ki je pod okriljem SAC.

Južnotirolsko planinsko društvo je predstavilo serijo brošur „Potujmo brez avtomobila po Južnem Tirolskem“: v devetih brošurah je po področjih predstavljenih petnajst izbranih planinskih tur, ki jih lahko opravimo z uporabo javnih prevoznih sredstev.

Planinski sekciji München in Oberland pri Nemškem planinskem društvu (DAV) ter prevozno podjetje Regionalverkehr Oberbayern (RVO) so organizirali poseben planinski avtobus, ki vozi v soteske Karwendla v času, ki je najbolj primeren za planinske ture. Člani planinskega društva imajo pri nakupu vozovnice 15-odstotni popust.

Planinska zveza Slovenije (PZS) je lani s Slovenskimi železnicami (SŽ) sklenila poseben dogovor, na podlagi katerega imajo vsi člani PZS 40- oziroma 50-odstotni popust pri nakupu železniške vozovnice v notranjem potniškem prometu, in sicer ob petkih, sobotah, nedeljah in praznikih ter vsak dan v juliju in avgustu. Popust velja za prvi ali drugi razred vseh vrst vlakov razen vlakov Intercity Slovenija (ICS).

Izhodiščne točke za pohode in ture na območju miru Zillertaler Hauptkamm na Tirolskem so najhitreje dosegljive z avtobusom, ki vozi od Mayrhofna v dolini Zillertal do akumulacijskega jezera Zillergrund. Obiskovalci lahko kadarkoli prekinejo vožnjo in izstopijo. Potniki na tej progi prejmejo okoljski bon.

V gorski krajini Bregenzerwald v Vorarlbergu so letos poleti uvedli dve novi prometni povezavi: poleti vozi na tej progi krožni avtobus, pozimi pa avtobus potnike pripelje do manjših smučišč. Višinske razlike na teh progah so ponekod kar precejšnje (okrog 500 metrov). Obe progi sta z ostalimi rednimi linijami povezani po voznem redu in z isto vozovnico.

Redakcija / Borut Peršolja

© SCS Dolomites

Podoba, ki jo lahko preprečimo s ponudbo javnih prevoznih sredstev

Karpatska konvencija

Ur. – Poljska in Ukrajina sta karpatskim državam predlagali sklenitev konvencije za varstvo in trajnostno gospodarjenje v Karpatih, med drugim v okviru priprav na mednarodno leto gora, ki ga je za leto 2002 razglasila Organizacija združenih narodov. UNEP/ROE (United Nations Environment Programme/Regional Office for Europe) so karpatske države pooblastile, da za to konvencijo pripravi vse potrebno in poskrbi za pogajanja.

S spremljajočimi dejavnostmi naj bi zagotovili obveščanje javnosti in njeno sodelovanje v pripravljalnem procesu kakor tudi pri izvajanju konvencije v prihodnosti.

Poleg tega se pripravlja tudi vzpostavitev mreže nevladnih organizacij, občin ter zavarovanih območij na področju Karpatov, to pa pomeni, da se bodo tako povečala obstoječa prizadevanja za mrežo zavarova-

nih območij, varstva biološke raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov.

Območje uporabe Karpatske konvencije bo predvidoma gorato območje Karpatov, pogodbenice pa naj bi bile naslednje države: Češka, Madžarska, Poljska, Romunija, Slovaška in Ukrajina, vendar pa sta zanimanje za pristop izrazili tudi Moldavija in Jugoslavija. Zeleno luč za Karpatsko konvencijo naj bi prižgala panevropska ministrska konferenca «Environment for Europe», ki bo leta 2003 v Ukrajini.

Za uresničenje pobude o varstvu gora dajejo zgled tudi številna načela Alpske konvencije, za izboljšanje učinkovitosti instrumentov pa so v veliko pomoč tudi izkušnje pri izvajanju Alpske konvencije.

Kontaktna oseba:

*Harald Egerer, Legal Adviser, UNEP/ROE,
harald.egerer@unep.ch, faks: 0041 22 797 34 20*

Prireditve

Prijavite se zdaj!

Letna strokovna konferenca CIPRE 2001

Evropska unija in Alpe

25.-26.10. 2001, Chambéry (Francija)
Informacije: www.cipra.org

Ne pozabite!

Letna strokovna konferenca CIPRE 2002

Vloga nevladnih organizacij na gorskih območjih

12.-14. 9. 2002, Liechtenstein
Informacije: www.lgu.li

Hvala, Sigrid Tschanett!

Ur. – Po petih letih je zapustila CIPRO in odšla na Dunaj Sigrid Tschanett, ki je opravljala tajniška dela in bila naša dobra vila. CIPRA se ji na tem mestu zahvaljuje za njeno veliko zavzetost pri

delu in prijateljsko sodelovanje! Za sekretariat CIPRE po novem skrbi Petra Beyrer, ki se je že odlično vživela v delo. Hvala, Sigrid Tschanett! Dobrodošla, Petra Beyrer!

Sklad Aage V. Jensen Charity Foundation iz Vaduza (FL) je finančno podpril izid te številke biltena CIPRA-Info.

IMPRESUM

Obvestila CIPRE izhajajo 4-krat letno

Impresum Obvestila CIPRE – izhajajo 4-krat letno – Uredništvo (Ur.): Andreas Götz, Michel Revaz, Elke Haubner – CIPRA-International – drugi avtorji: Andreas Weissen, Evelyn Tappeiner CIPRA- Južna Tirolska, Andreas Güthler CIPRA- Nemčija, Bettina Scheiderbauer CIPRA- Avstrija, Nathalie Morelle, Linda ten Klooster, Borut Peršolja – Prevodi: Fabienne Juillard, Carlo Gubetti, Nataša Leskovic-Uršič – Pri ponatisu zaželjena navedba vira – Natisnjeno na recikliran papir – Nemška, francoska, italijanska in slovenska izdaja – Celotna naklada: 13.850 – Tisk: Gutenberg AG, Schaan/Liechtenstein.

CIPRA-International, Im Bretscha 22, FL-9494 Schaan,
tel.: 00423 237 40 30, faks: 00423 237 40 31, cipra@cipra.org, spletna stran: www.cipra.org

Nacionalni odbori:

CIPRA-Österreich, Alserstrasse 21/1/5, A-1080 Wien

tel.: 0043 1 40 113 36, faks: 0043 1 40 113 50, cipra@umweltdachverband.at

CIPRA-Schweiz, c/o Mountain Wilderness, Postfach 1622, CH-8040 Zürich

tel.: 0041 1 461 39 00, faks: 0041 1 461 39 49, mountainwilderness@swissonline.ch

CIPRA-Deutschland, Waltherstrasse 29, D-80337 München,

tel.: 0049 89 54 42 78 50, faks: 0049 89 54 42 78 99, info@cipra.de, www.cipra.de

CIPRA-France, 5, Place Bir hakeim, F-38000 Grenoble,

tel.: 0033 476 01 89 08, faks: 0033 476 01 89 07, cipra.france@wanadoo.fr

CIPRA-Liechtenstein, c/o LGU, Im Bretscha 22, FL-9494 Schaan

tel.: 00423 232 52 62, faks: 00423 237 40 31, lgu@lgu.LOL.li, www.lgu.li

CIPRA-Italia, c/o Pro Natura Torino, via Pastrengo 20, I-10128 Torino

tel.: 0039 011 54 86 26, faks: 0039 011 534 120, cipra@arpnet.it

CIPRA-Slovenija, Večna pot 2, SI-1000 Ljubljana,

tel.: 00386 1 200 78 00 (int. 209), cipra@gozdis.si

Regionalni odbor:

CIPRA-Südtirol, c/o Dachv. f. Natur- u. Umweltschutz, Kornpl. 10, I-39100 Bozen

tel.: 0039 0471 97 37 00, faks: 0039 0471 97 67 55, natur@dnet.it, www.umwelt.bz.it

Podporni član:

Nederlandse Milieu Groep Alpen (NMGa), Keucheniushof 15, 5631 NG Eindhoven,

tel.: 0031 40 281 47 84, nmga@bergsport.com, www.nmga.bergsport.com

Adressberichtigungen nach Anl. Nr. 552 melden.

Zurechtfindungsdurchkreuzen – Marquer de qui convient Pere una crocetta secondo il caso	Nicht abgemittelt Non mitt. / Non mittato	Gestorben Deceduto / Deceduto
Weggezogen Weggezogen Anschreiben abgelehnt Piani di redazione espire Traslocato	Unbekannt Unbekannt Scritto Insufficente	Annahme Nicht angenommen Resapato
Termin di spedizione scaduto	scuto	